

Taanit Esther and Agunah Day

Seth Winberg

1. *Devarim 24:1*

וְלָתֵב לָהּ סֵפֶר כְּרִיתוּת וְנָתַן בְּיָדָהּ וְשָׁלְחָהּ מִבֵּיתוֹ

he shall write her a bill of divorce, give it to her in her hand, and send her away from his house.

2. *Gittin 4:1-2*

כל המקדש אדעתא דרבנן מקדש ואפקעינהו רבנן לקידושין מיניה

When a man marries a woman he does so under the conditions laid down by the rabbis and the rabbis can annul his marriage.

3. *Rashi to Yevamot 110a (d. 1105)*

דכל דמקדש תולה בדעת חכמים הוא דהא כדת משה וישראל קאמרינן ורבנן אמרי דחוטף אשה מבעלה לא ניהוי קידושין

4. *Rambam, Laws of Divorce, 2:20 (d. 1204)*

When a man whom the law requires to be compelled to divorce his wife does not desire to divorce her, the court should have him beaten until he consents, at which time they should have a *get* written. The *get* is acceptable. This applies at all times and in all places.

5. *Levush ha-butz ve-ha-argaman 149:5 and Shulhan Arukh Even ha-ezer 149:5 – kiddushin al-t'nai (16th-17th c.)*

או במקדש על תנאי ובעל סתם, שהרי אשתו היא

6. *Rabbi Moshe Feinstein Even HaEzer v. 1 #79 (d. 1986) – kiddushei ta'ut/hafka'ah*

Regarding the wife who marries her husband and right after the wedding she discovers that he is impotent... specialists treated him with different medicines which didn't help him and in their opinion he cannot be cured... but the husband didn't want to divorce her and fled town, and it is impossible to get a bill of divorce from him. Can she be set free by annulling the kiddushin?...

Had she known that he cannot be intimate at all, she surely would not have married him...

Therefore it is necessary to rule in this case that it was a mistaken transaction and the kiddushin must be annulled.

When the rabbinical body is powerless to force the husband because the civil government does not permit such enforcement, then the annulment becomes operational. No woman, with the exception of very few, would agree to get into a marriage which is impossible for them.

Otherwise they never would have agreed to marry.

Taanit Esther and Agunah Day Seth Winberg

7. Rabbi Simcha Krauss' International Beit Din #147 (2016)

1. Arguments of the Plaintiff

According to Becky, Avner displayed signs of depression already on their wedding night. When she asked about his mood, Avner answered that he was nervous and depressed. Then, in the first few weeks of their marriage, Becky noticed Avner exhibiting very strange behavior; he was also both physically and emotionally violent toward her. The strange behavior of the respondent, both before and after the wedding, included the following acts: attempted suicide in 2010; remaining at home for extended periods without working; sleeping almost the whole day long without doing anything, and the constant use of drugs. Moreover, Avner was hospitalized in a psychiatric hospital in the United States in the summer of 2010.

This situation continued for about a year after they were married, when it finally became clear to Becky that Avner's situation and all his strange behavior were the direct result of a serious psychological situation, and that she had no option but to leave him. Becky arrived at this conclusion after consulting with professionals - psychologists and psychiatrists - who explained to her that her husband's disease was not simply a passing depression, but was a very dangerous illness, which would only worsen without intensive treatment that required Avner's cooperation. Therefore, after internalizing the gravity of the situation and after several months elapsed during which they had no intimate relations, in August 2013 Becky left Avner.

Becky claims that the Avner's behavior stems from a mental illness from which he was suffering long before they were married. Avner did not tell Becky about his illness, despite the fact that he himself already knew before the marriage that he was ill and that he had been depressed for a long time; he had even been treated by psychologists and psychiatrists. Similarly, it emerged that his ongoing use of drugs began prior to the wedding.

In 2014, the Beth Din of America issued a judgment obligating Avner to give Becky a *get*. To date, Avner has adamantly refused to give his wife a *get*; it should be noted that the husband refuses to appear before the Beth Din of America (BDA) despite the fact that he signed a Pre-Nuptial Agreement. This Agreement includes an arbitration clause whereby the signatories authorize the BDA to adjudicate matters that are connected to the *get*, and every beit din has been authorized in writing by the BDA to adjudicate in this matter. This woman is an *agunah*, chained by marriage to a man who was ill long before the wedding; the plaintiff therefore has asked this International Beit Din to investigate the matter and to decide if it is possible to dissolve her marriage with the respondent on the grounds of a mistaken transaction in relation to the *kiddushin*.

THE RULING OF RABBI ASHER WEISS

In *Resp. Minhath Asher* (1:81), Rabbi Asher Weiss discussed the case of a woman who married a man suffering from borderline personality disorder (BPD); Rabbi Weiss found grounds to release the woman, based on the opinion of Rabbi Feinstein as mentioned above.

This responsum in *Minhat Asher* contains a discussion of some of the fundamental issues with which we are concerned. I believe it would be extremely enlightening and of great utility to examine Rabbi Weiss's illuminating responsum, to discuss it and to learn its lessons.

Taanit Esther and Agunah Day
Seth Winberg

8. Rabbi Yehiel Yaakov Weinberg's Sridei Eish 1:90 (d. 1966) – *zikkui ha-get*

ועוד הפעם אני חוזר ומשנן, שכל מה שכתבתי
ופלפלתי בתשובה זו אינו אלא כתלמיד הדין לפני
רבותיו בקרקע, וההכרעה מסורה לגדולי ההוראה שבדור
ולא לאיש כמוני להכריע בענין חמור זה, ועל כגון דא
נאמר: וכי בשביל שאנו מדמים נעשה מעשה? וה'
ישמרנו מלהכשל בדבר הלכה.
יחיאל יעקב וויינברג

9. "The Get from Safed" (2014)

בבית הדין הרבני האזורי צפת 861974/2
לפני כבוד הדיינים: הרב אוריאל לביא – אב"ד, הרב חיים בזק, הרב יוסף יגודה
התובעת: פלונית נגד הנתבע: פלוני (חסוי)

פסק-דין

בפני בית הדין בקשת האשה למצוא את הדרך להתירה מעגינותה. לפני קרוב לשבע שנים אירעה תאונת דרכים שבה בעלה נפצע קשה לרבות פגיעת ראש חמורה, ומאז הוא מאושפז בבית החולים ומצבו קשה ביותר. עקב פגיעה זו, הבעל אינו יכול לתפקד לחלוטין, וגם אין דרך לתקשר עמו.

לפני כשנה התקיים ביקור של הדיינים בבית החולים כדי להתרשם בדרך בלתי אמצעית ממצבו, וכן התקיים ביקור נוסף בחודש אדר ב' השנה. שמענו את חוות הדעת הרפואית המוסמכת ביחס למצבו הרפואי, כשמנהל המחלקה והמנהל הרפואי של בית החולים שוחחו עם הדיינים והעבירו דיווח מפורט על אודות מצבו של הבעל, וכן ניתנה הערכה רפואית ביחס לצפוי בעתיד. ע"ד רן ארנון, שהתמנה כאפוטרופוס לדין עבור הבעל, התבקש להודיע לבית הדין מהי עמדתו כאפוטרופוס, והאם קיימת התנגדות להיעתר לבקשת האשה למצוא דרך להתירה מעגינותה, ולהתיר את הנישואין בכל דרך שניתן על פי ההלכה. בתגובה, התקבלה הודעתו של ע"ד רן ארנון, שבנסיבות המיוחדות של מקרה זה, אינו מוצא מקום להתנגד.

בפסק הדין שניתן ביום "ב אדר ב' תשע"ד (14/03/2014) נכתב שלאחר התייעצות עם גדולי תורה מהמעלה הראשונה, נמצאה הדרך להתירה מעגינותה. להלן נימוקים הלכתיים לפסק הדין...

נקדים מדברי הגאון רבי אליעזר יצחק ז"ל, מראשי ישיבת וואלאז'ין, בספר חוט המשולש ח"ג סי' ד' בפתיחת בירור הלכה בשאלת עגונה, המתאימים מאוד לענייננו:

"הנה העלובה הזו בוכה ומבכה על בעל נעוריה, ולאשר היא מפה קהלתנו שמה פניה עלינו, לשום לב אולי נוכל להמציא מזור למכתה להתירה מכבלי העיגון. והנה דבר זה מוטל על כל חכמי ישראל וגדוליהם לעיין ולפקח בשריותא דהאי איתתא, כאשר חשו חז"ל מאוד בתקנת בנות ישראל שלא יהיו עגונות. ועניה זו רכה בשנים, ערך בת כ' שנה, לשוא שמרה, ח"ו, לא תהא כזאת בישראל. והנה יצאתי לעורר בשריותא דהאי איתתא כיד ד' הטובה עלי, וד' הטוב יורנו הדרך הישר אשר נלך בה לבל אכשל בדבר הלכה ח"ו. הדריכני בנתיב מצותיך כי בו חפצתי ואל אלקים אמת ינחני בדרך אמת בא"י למדני חוקיך".

פסק הדין המפורט להלן, הגם שהוא חידוש גדול, אך מבוסס כראוי על אדני ההלכה, ונכון לדינא במקום עיגון גמור. עיקרי הדברים דלהלן ביחס לזיכוי גט לשוטה, קיבלו את הסכמתו ותמיכתו המפורשת של אחד מגדולי הדור, דיין בית הדין הגדול בדימוס, מו"ר הגאון הרב זלמן נחמיה גולדברג שליט"א. לאחר שעיין בתמצית הדברים כפי שעלו על הכתב בתחילה לבסס זיכוי הגט בנסיבות המיוחדות הללו, כתב בלשון זו:

"אחר שקראתי מה שכתב והאריך הגאון ר' אוריאל לביא ודבריו נכונים מאוד ואני מצטרף לדעתו להתיר במקרה המיוחד שלפנינו. זלמן נחמיה גולדברג"....

Taanit Esther and Agunah Day

Seth Winberg

מסקנה

מכל הנ"ל נראה בנידון שבפנינו, מאחר ובעיגון גמור עסקינו, והבעל הוא במצב המתואר לעיל שהפוסקים הגדירו מעמדו שאינו אף "בעל כל דהו", ואינה יותר מספק אשת איש, וסתמא ודאי לגירושין קיימא, וזו זכות גמורה עבור הבעל שלא לעגן אשה שהיא ספק אשתו כשאין לו כל תועלת בנישואין אלו, בית הדין רשאי לזכות לבעל את כתיבת הגט וחתימתו ומסירתו לאשה.

בשום פנים ואופן אין ללמוד מכאן לנידון אחר שהבעל נתבע להתגרש ומסרב לתת גט, גם אם ללא ספק הגירושין הן זכות עבורו, וכמו ששללו בתוקף בספר שרידי אש ח"ג סי' כה הנזכר ובספר בעקבי הצאן הנזכר (בסוף סי' ל') זיכוי גט בנסיבות אלו, וקבעו שאין בו ממש. כמו כן אם הבעל הודיע שמסכים לתת גט וכיוצ"ב, אך לא הוסדר ציווי למתן גט כדיון, ואבד הקשר עם הבעל, בנסיבות אלו דינו כדיון אותה אשה שביקשה להתגרש אך כעת אינה בפנינו, שאין מועיל זיכוי הגט עבורה שמא חזרה בה. ביחס למקרה מסוג זה, לא ניתן לקבוע שכעת קיימת זכות לבעל בזיכוי הגט, ועל כן שלל הגר"א הרצוג ז"ל בתוקף להסתמך על זיכוי הגט בנסיבות מהסוג הזה.

רק כשהבעל בפנינו, ומצבו ידוע וברור שהוא חסר כל תיפקוד לחלוטין, כגון שהוא במצב המכונה "צמח" וכיוצ"ב, וללא תקווה לריפוי, הרי שמהטעמים המפורטים לעיל, ובנוסף אשתו רק ספק אשת איש, הגירושין מצד עצמן הן עבורו זכות בלבד, ואין בגירושין להביא לחיובו בממון, לאחר שהאשה כבר ויתרה על הכתובה, וגם הוסדרה צוואה שלאחריה כבר אינו יכול לירש את אשתו, על כן כדי להציל את האשה מעיגון גמור, יש מקום לזיכוי הגט עבורו, בהסתמך על גדולי הפוסקים שנתנו מקום לזיכוי ע"י אחר גם בכתיבה, ולרבות בבעל שוטה.

10. Responsa Nose ha-efod #34 (1927/28)

Although my knowledge will not tip the scales... nevertheless, there is no greater sin than inaction for someone capable of learning and of being help to these women... perhaps I too will be worthy to aid them the daughters of Israel...

11. Rabbi Shlomo Riskin's "Yad La'Ishah - The Woman and Divorce According to Jewish Law" (2004), p. 131:

The Chief Rabbinate in Jerusalem should establish an enactment that determines that if the Rabbinic Court orders the husband to divorce his wife and he refuses to do so, and the sanctions imposed by the civil court are not efficient, a special Rabbinic Court will be convened, and it will have the authority to annul the kiddushin and thus allow the woman to remarry.

12. נוסח הגט (לפי חלוקה ל-12 השורות המקובלות)

ב _____ בשבת ב _____ יום/ימים לירח _____ שנת חמשת אלפים ושבע מאות ו _____
לבריאית העולם למנין שאנו מנין כאן במתא _____ דיתבא
על נהר _____ ועל מי מעינות אנא _____ בן _____ המכונה _____
העומד היום ב _____ מתא דיתבא על נהר _____ ועל
מי מעינות צביתי ברעות נפשי בדלא אניסא ושבקית ופטריית ותרוכית
יתכי ליכי אנת אנתתי _____ בת _____ העומדת היום ב _____
מתא דיתבא על נהר _____ ועל מי מעינות דהוית אנתתי
מן קדמת דנא וכדו פטריית ושבקית ותרוכית יתיכי ליכי
דיתיהוין רשאה ושלטאה בנפשיכי למהך להתנסבא לכל גבר
דיתציבין ואנש לא ימחא בידיכי מן יומא דנן ולעלם והרי את מותרת לכל אדם
ודן די יהוי ליכי מנאי ספר תרוכין ואגרת שבוקין וגט פיטורין
כדת משה וישראל
בן _____ עד _____ בן _____ עד _____